

**COFNODION CYFARFOD O'R FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD
CYMRU A GYNHALIWYD YN YSTAFELL GYFARFOD 1, NEUADD Y DREF,
WRECSAM AR DYDD GWENER, 24 TACHWEDD 2017**

YN BRESENNOL

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam – Michael Pugh, Neil Benson, Claire Blanchard and I David Bithell, MBE
Cyngor Sir Ceredigion – Eddie Ffoulkes-Jones
Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy – Iain Moore
Cyngor Sir Ddinbych – Ian Trigger
Cyngor Sir y Fflint – Robert Dewey
Cyngor Sir Ynys Môn – Mike Wilson, Islwyn Jones and Anwen Jones
Cyngor Sir Powys – Debby Jones
Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri – Sharon Warnes

HEFYD YN BRESENNOL

Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam, Dirpwy Swyddog Monitro – Sioned Wyn Davies
Gweinyddwr Pwyllgorau – Jane Johnson

1 PENODI CADEIRYDD AR GYFER Y CYFARFOD

Penodwyd Michael Pugh, Cadeirydd Pwyllgor Safonau Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam yn Gadeirydd, yn unol â phenderfyniad y Fforwm ym mis Hydref 2016 mai'r awdurdod sy'n cynnal y Fforwm fydd yn cadeirio'r cyfarfod.

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod.

2 YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau gan Iwan Jones (Parc Cenedlaethol Eryri), Helen Rhydderch Roberts (Powys) a Steve Cripps (Ceredigion).

3 COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD AR 10 EBRILL 2017

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfod Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru a gynhaliwyd ar 10 Ebrill 2017.

Cywiriadau -

Diwygio sillafiad John Roberts a Sharon Warnes.

Ymddiheuriadau – ychwanegu Robert Dewey.

PENDERFYNWYD –yn amodol ar y cywiriadau uchod, y dylid derbyn cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 10 Ebrill 2017 fel cofnod cywir.

4 CYFARFOD SEFYDLU A HYFFORDDIANT MATERION MOESEGOL AR GYFER AELODAU NEWYDD

Eglurodd y Dirprwy Swyddog Monitro y rhoddwyd yr eitem hon ar y Rhaglen er mwyn galluogi'r aelodau oedd yn bresennol i roi adborth ar gyflwyniad yr hyfforddiant o fewn Cynghorau Sir, a hefyd ar sut y cyflwynwyd yr hyfforddiant fesul cam i'r Cynghorau Cymuned.

Yn ystod y drafodaeth, nodwyd y pwyntiau canlynol:

- Roedd rhai'n seilio'r hyfforddiant ar y deunyddiau a gafwyd gan CLILC, ac eraill yn cynhyrchu eu deunyddiau eu hunain.
- Roedd hyd y sesiynau'n amrywio, ond teimlwyd bod sesiynau rhyngweithiol byrrach, gyda mwy o ffocws, yn cynnal diddordeb y mynychwyr.
- Sesiynau ar wahân ar gyfer Cynghorwyr newydd, mwy trylwyr, a sesiynau diweddarau ar gyfer Cynghorwyr oedd yn dychwelyd.
- Lleoliadau – roedd rhai'n cael eu cynnal mewn un lleoliad ac eraill mewn gwahanol lleoliadau.
- Cynghorau Cymuned – bu'n fuddiol mynd â'r hyfforddiant allan i'r Cymunedau mewn rhai ardaloedd, ac mewn un awdurdod, roedd y Pwyllgor Safonau wedi trefnu ymweliadau â Chynghorau Cymuned.
- Cafwyd problemau gyda hyfforddiant ar-lein mewn rhai ardaloedd oherwydd cysylltiad band eang gwael.

5 CLILC - 5 MLYNEDD I WNEUD GWAHANIAETH

Cafwyd adborth gan Michael Wilson, Cadeirydd Pwyllgor Safonau Ynys Môn, ar ddigwyddiad rhanbarthol diweddar o'r enw '5 Mlynedd i Wneud Gwahaniaeth' a gynhaliwyd yng Nghanolfan Fusnes Conwy ar gyfer Cynghorwyr newydd.

Dyma'r cyflwyniadau a gafwyd ar y diwrnod:

Mark Drakeford, AS, Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol – Yr hyn sydd i ddod: Neges i gynghorwyr newydd gan Lywodraeth Cymru.

Sophie Howe, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol – 5 mlynedd yn y swydd ond etifeddiaeth am oes.

Steve Thomas CBE, Prif Weithredwr CLILC – Cyflwr y Genedl: 5 Mlynedd o Heriau a Newidiadau i Gynghorau?

Ian Bottrill, Cyn Arweinydd Cyngor, ymchwilydd a hyfforddwr cenedlaethol – Cyfrinachau llwyddiant: Beth sy'n gweithio i gynghorwyr?

Mel Doel, cyn newyddiadurwr BBC Wales, hyfforddwr cenedlaethol a chadeirydd yr Awdurdod Parc Cenedlaethol 2016-17 – Y Cyfryngau Cymdeithasol: Ffrind neu Elyn?

Dywedodd Michael Wilson ei fod yn siomedig iawn gweld cyn lleied o gynghorwyr newydd yn bresennol yn y digwyddiad.

Aeth y Fforwm ati wedyn i drafod yr hyn yr oedd pob Cyngor yn ei ystyried yn hyfforddiant craidd/hanfodol ar gyfer Cyngorwyr a sut mae presenoldeb Aelodau mewn sesiynau hyfforddi'n cael ei gofnodi/ei fonitro.

Mewn perthynas â'r hyfforddiant Cod Ymddygiad, roedd disgwyl i bob Cyngorydd fynychu gan mai'r cwestiwn cyntaf y byddai'r Ombwdsmon yn ei ofyn wrth gynnal ymchwiliad yn erbyn Aelod mewn perthynas â thorri'r Cod, fyddai p'un a oedd yr Aelod wedi mynychu hyfforddiant ai peidio, a phryd y cynigiwyd yr hyfforddiant.

Pwysleisiwyd yr angen i bob Cyngorydd fynychu hyfforddiant Cyfryngau Cymdeithasol.

6 GWEITHDREFNAU I FYND I'R AFAEL Â HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Roedd Michael Wilson, Cadeirydd Pwyllgor Safonau Ynys Môn, wedi gofyn am gael cynnwys yr eitem hon ar y Rhaglen er mwyn trafod pa weithdrefnau sydd gan y Cyngorau i fynd i'r afael â honiadau o Aflonyddu Rhywiol yn erbyn Aelodau gan swyddogion, ac er mwyn cael gwybodaeth am lefel y gefnogaeth a ddarperir i'r dioddefwyr a'r tramgwyddwyr.

Cyfeiriwyd at amryw o brotocolau Aelodau/swyddogion a'r Cod Ymddygiad, ond teimlwyd y dylid ceisio eglurhad/arweiniad gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru mewn perthynas â'r canlynol, pe bai cwyn o natur ddifrifol yn cael ei gwneud yn erbyn Aelod, e.e. o Aflonyddu Rhywiol ar un o swyddogion y Cyngor. Roedd hyn wedi'i seilio ar y dybiaeth nad oedd yn fater i'r Heddlu.

- Pa bwerau sydd gan yr Ombwdsmon i weithredu pe bai cwyn o'r fath yn cael ei gwneud?
- Deallwyd y gall Panel Dyfarnu Cymru wahardd yr unigolyn dros dro ar sail adroddiad interim ac argymhelliad yr Ombwdsmon.
Beth oedd y raddfa amser ddisgwyliedig ar gyfer cymryd camau o'r fath?
- A ellid darparu canllawiau ar y trefniadau ymarferol ar gyfer Aelodau a gyhuddir o ymddygiad o'r fath, o ystyried eu statws etholedig mewn perthynas â'r canlynol:
 - i) atal yr Aelod rhag cynrychioli eu hetholaeth
 - ii) cyflawni eu dyletswyddau arferol yn y Cyngor
 - iii) mynychu eiddo'r Cyngor
 - iv) gwrthdaro a allai godi o ran dyletswydd gofal y Cyngor tuag at ei swyddogion
 - v) a ddylid cynnig gofal bugeiliol i'r Aelod fel y byddai'n cael ei gynnig i swyddogion o dan ddyletswydd gofal?
- Canllawiau mewn perthynas â chwyn yn erbyn Aelod Gweithredol yn hytrach nag Aelod arferol, ac yn arbennig, cylch gwaith y canlynol i weithredu neu beidio yn y sefyllfa hon
 - Arweinydd y Cyngor
 - Swyddog Monitro
 - Pwyllgor Safonau
 - Arweinwyr Grwpiau

PENDERFYNWYD – Gofyn i Swyddog Monitro Cyngor Sir Ynys Môn ddrafftio llythyr i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru i'w gylchredeg ymysg Swyddogion Monitro pob awdurdod i'w gyflwyno os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

7 UNRHYW FATER ARALL

Cyngor Sir Ceredigion fydd yn cynnal Cynhadledd Safonau Cymru 2018 yn Aberystwyth ar ddyddiad i'w drefnu ym mis Medi.

Nid oedd unrhyw wybodaeth bellach ar gael am yr hyfforddiant cyfryngu.

Codwyd y cynnig i lunio Cydbwyllgor Safonau, yn enwedig gan fod rhai awdurdodau'n cael trafferth recriwtio aelodau annibynnol i Bwyllgorau Safonau yn ogystal â phenodi aelod llewg i'r Pwyllgor Penodi. Nid oedd yn ymddangos fel pe bai llawer o awydd i lunio Cydbwyllgorau, ac awgrymwyd y gallai cyn Gadeiryddion/aelodau annibynnol wedi ymddeol o Bwyllgorau Safonau lunio cronfa o ymgeiswyr posibl i weithredu fel aelodau llewg ar Bwyllgorau Penodi.

8 DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Bydd y cyfarfod nesaf yn cael ei gynnal ym mis Mai/Mehefin 2018 gan Gyngor Sir Gwynedd.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.20am.